

Emanuel PETROV

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu

Zrinjsko-Franopanska 19

HR - 21 000 Split

donepetrov@gmail.com

BITNA OBILJEŽJA TRADICIJE O IDENTITETU I POSLANJU SVEĆENIKA TE O MOGUĆNOSTI REĐENJA ŽENA

Sažetak

Promatrajući kristocentričnost, eklezijalnost i eshatološku orijentiranost hijerarhijskog službenika te njegova pomazanja Duhom Svetim, članak se bavi temeljnim vlastitostima svećeničkog identiteta i njegova odnosa prema Bogu i narodu. U prvom dijelu rada promatra se svećenika kao službenika Božje riječi, slavitelja sakramenata, osobito euharistije, te odgojitelja Božjeg naroda. Svrha svećeničke službe i života je dioništvo svih ljudi u božanskom životu i konačna slava Boga Oca u Kristu. Na tom tragu, kroz novije crkvene dokumente i intervente rimskih biskupa nakon Koncila, drugi dio rada posvećen je mogućnosti pripuštanja žena svećeničkom ređenju, koja ipak ostaje samo u okvirima teološke rasprave. To nikako ne opravdava ono što papa Franjo naziva »klerikalizmom« niti umanjuje žensku dimenziju Crkve i njezin doprinos u vršenju Božje volje da se svi ljudi spase.

Ključne riječi: Svećenik, žrtva, evangelizacija, Crkva, služenje, ređenje.

Uvod

Prema Hrvatskoj enciklopediji svećenik (grč. ἱερέυς, lat. sacerdos, hebr. kōhēn) je kulturni službenik u religijama koje su orijentirane na prinošenje žrtve. Premda se u tom smislu svećenik razlikuje od propovjedničkog kulturnog službenika, kao što je rabin, imam ili pastor, te od karizmatičnog službenika nekih religija, poput vrača, šamana ili duhovnog učitelja, općenito je riječ o upravitelju i nadziratelju dobara koja pripadaju vjeri. U Starom zavjetu svećenik je redovito bio pripadnik Levijeva plemena, a opsluživao je žrtveno bogoslužje u Hramu. Novi zavjet, poznaje kolegijalnu službu starješine (grč. πρεσβύτερος), a koncem I. st. i nadziratelja (grč. ἐπίσκοπος). Pod utjecajem židovstva, u kojem je hijerarhijsko svećenstvo prinisilo žrtve u Hramu, te utjecajem sakralnih predodžaba helenizma i rimske religije, služba upravitelja kršćanskih zajednica počela se u prvoj Crkvi sakralizirati,

ali iz straha da se poslanje prezbitera¹ i episkopa ne pomiješa sa židovskim ili poganskim svećenicima, u Novom zavjetu ne nalazimo naslov svećenici. No, njihova služba smatra se namjesništvom Isusa Krista koji je prinosom vlastite žrtve iz korijena promijenio sam pojam svećeništva.²

Teološki gledano sve do Tridentskog sabora u pitanjima poslanja svećenika prevladavala je uloga nadziratelja i evangelizatora. U odgovoru na prigovore reformacije, Trident pri definiranju svećeništva upućuje da je potrebno usredotočiti se na slavlje euharistije i naglasiti prinošenje žrtve kao bitnu karakteristiku. Tek provalom sekularizacije brojni su teolozi naglašavali da se u potrazi za identitetom svećenika potrebno vratiti novozavjetnom iskonu te da svećeničko poslanje treba biti više evanđeosko. Time se želi reći da se osim prinošenja euharistijske žrtve treba naglasiti iskonska važnost evangelizacije, poučavanja i misionarskog djelovanja kako bi se ljude privuklo zajednici i učvrstilo u vjeri.

Usprkos svemu tome, teologija svećeništva prije Drugog vatikanskog koncila, ali i opće shvaćanje koje je dominiralo u svećeničkoj duhovno-asketskoj literaturi i javnom mnijenju, promatralo je prezbitera prvenstveno, a nerijetko i isključivo, kao službenika kulta, posebno osposobljenog za izvršitelja obreda, žrtve i sakramenta. Sve je to dovelo do skućenog promatranja svećenika u okviru kupoprodajnog odnosa specijaliziranog za duhovne usluge i do tzv. individualističke teologije prezbiterata, daleko od zajednice vjernika, prezbiterija, hijerarhije te u konačnici i od same Crkve.³

¹ Premda pojam »prezbiter« i »svećenik« svaki u svojem kontekstu imaju vlastito značenje, mi ćemo ih u ovom radu koristiti kao sinonime. Svećenikom se u Starom zavjetu imenuje pripadnik Levijeva plemena, dok Novi zavjet tim pojmom časti isključivo Isusa Krista. Nijedan od apostola ili njihovih nasljednika ne služi se titulom svećenika, premda gaje svijest o dioništvu u Kristovu svećeništvu. Od III. st. pojam »sacerdos« bio je pridržan biskupima, a od IV. st. i prezbiterima, a označavao je onoga koji posreduje svetinje. Sam pojam »prezbiter« koristio se do XI. st. kada pred pojmom »sacerdos« pada u drugi plan sve do Drugog vatikanskog sabora i dekreta *Presbyterorum ordinis*. Prezbiter (starješina) imao je određeni povlašteni položaj te predstavlja odgovornu osobu unutar zajednice. Konačno može se zaključiti da pojam svećenik više označava onoga koji prinosi žrtve, dok bi prezbiter više bio osoba zadužena za upravljanje zajednicom. Više o tome: Adalbert REBIĆ, „Pojam i služba svećenika u Svetom pismu Starog i Novog zavjeta“, *Bogoslovska smotra* 41 (1971.), 25-45; Anđelo MALY, „Biskupska i prezbiterska (ili svećenička?) služba u Svetom pismu“, *Diacovensia* 26 (2018.), 235-253; Jean-Luis SKA, „Svećenik u Starom i Novom savezu“, *Služba Božja* 49 (2009.), 131-152.

² Usp.: „Svećenik“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=58979>, (20. 8. 2022.); A. REBIĆ, „Pojam i služba svećenika“, 24-27.

³ Usp.: Tomislav ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik kome da služi* (Zagreb: KS, 2010.), 27-31.

Poradi svega navedenog, a vodeći računa o Kristovoj trostrukoj službi kao svećenika, proroka i kralja, Drugi je vatikanski sabor osim kulturnog želio naglasiti i zanemareni eklezijalni i komunitarni aspekt prezbitarata te njegovo evangelizacijsko i pastorizacijsko poslanje. S tim u vezi ističe da sve tri Kristove službe pripadaju zaređenom svećeniku bilo na episkopalnoj, ili prezbiterijalnoj razini. Riječ je o istoj naravi hijerarhijskog svećeništva. Premda je kroz povijest bilo naglašavanja pojedinih vidova na račun druga dva, posve je jasno da se ova tri vida ne smiju odvajati da bi svećenik uistinu predstavljao Krista, Glavu i pastira Crkve te, osobito u sakramentima, djelovao umjesto njega i u njegovo ime. Ovakav kristocentrični pristup razumijevanju identiteta svećenika treba biti uravnotežen eklesiološkim stavom, tj. svećeničkim djelovanjem u ime Crkve, kao i prožet pneumatološkim pristupom jer se svećeničko poslanje i čitav život Crkve odvija poticajem i snagom Duha Svetoga.⁴ Zajedništvo sa živim Kristom uključuje aktualnu službu ljubavi i služenje drugima, ali i pogled prema eshatološkoj proslavi i konačnom ostvarenju Božjeg kraljevstva.

1. Bitna obilježja svećeničkog identiteta

Istina o svećeničkom identitetu je bogata složena stvarnost, koja obuhvaća niz društvenih, psiholoških, duhovnih i inih faktora te može biti zahvaćena samo kao božanska i ljudska stvarnost u svojoj svojoj raznolikosti. Govoreći o sakramentu sv. reda, *Katekizam Katoličke Crkve* naglašava da je sveti red sakrament po kojemu se u Crkvi nastavlja poslanje koje je Krist povjerio apostolima, a ima tri stupnja: biskupstvo, prezbiterat i đakonat. Sakramentalnim činom ređenja (lat. *ordinatio*) podjeljuje se dar Duha Svetoga koji omogućuje vršenje »svete vlasti« (lat. *sacra potestas*), koja može dolaziti samo od Krista, preko njegove Crkve.⁵ Krist je, naime, jedini „Posrednik između Boga i ljudi“ (1 Tim 2, 5), „svet, nedužan i neokaljan“ (Heb 7, 26), koji svojom žrtvom na križu „zasvagda usavrši posvećene“ (Heb 10, 14). U tom smislu pojašnjava sv. Toma da je samo Krist pravi svećenik, a svi drugi su samo njegovi službenici.⁶ Iz svega navedenoga proizlazi da je riječ

⁴ Usp.: Daniel DONOVAN, „Svećeništvo“, Michael GLAZIER i Monika K. HELLMWIG (ur.), *Suvremena katolička enciklopedija. R-Ž*, (Split: Marjan tisak, 2005.), 165-168.

⁵ Usp.: KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE (Zagreb: Hrvatska biskupska konferencija, 2016.), br. 1537-1538, (dalje: KKC).

⁶ Usp.: Thomas DE AQUINO, „Super Epistolam B. Pauli ad Hebraeos lectura“, c. 7, lect. 4: *Opera omnia*: <https://www.corpusthomicum.org/che07.html> (18. 11. 2022.).

o udjelu u Kristovu svećeništvu⁷ te je neodvojivo od osobe Isusa Krista i njegova otajstvenog poslanja. Premda današnja moderna razmišljanja o svećeništvu naglašavaju da ne postoje dva ista svećenika, nego se svećeništvo daje svakome napose pa je u skladu s tim potrebno razmatranju o identitetu svećeništva pristupiti »personalističkim načelom«,⁸ kristocentričnost novozavjetnog svećeništva je središnja nepromjenljiva točka oko koje se gradi univerzalnost svećeničkog identiteta svakog pojedinog službenika, ali na njemu vlastiti način.

1.1. Kristocentričnost novozavjetnog svećeništva

Osoba Isusa Krista stoji u središtu kršćanstva. On je temelj i izvor istine o identitetu i službi svećenika i njegova svećeničkog služenja. Stoga je prvo obilježje koncilske teologije prezbiterata upravo kristocentričnost, o kojoj Davor Vuković kaže: „Svoj najdublji smisao svećeništvo nalazi upravo u Isusu Kristu i u intimnoj povezanosti s njim. U takvom intimnom odnosu, tj. u iskustvu prijateljstva i blizine Božje, svećenik može biti radostan i ispunjen čovjek, te kao takav, sposoban drugima posredovati, svjedočiti i naviještati vlastito iskustvo božanske radosti.“⁹ Krist je, naime, jedini posrednik između Boga i ljudi. On je, kako tumači poslanica Hebrejima, i svećenik i žrtva, odnosno veliki svećenik, koji je prinio jednu jedincatu žrtvu za grijeh te ušao u nebeski hram, zdesna Bogu da vlastitim prinosom zasvagda usavrši posvećene (usp.: Hebr 10, 11-14). Krist dakle, nije „obredno-funkcionalni“ svećenik, nego je „životno-egzistencijalni“ te njegovo svećeništvo karakteriziraju dvije glavne zadaće: „poklonstveno samožrtvovanje“ i „poslanstveno naviještanje“.¹⁰ Iz njih proizlaze milosrđe i vjerodostojnost kao temeljne svećeničke kreposti, nužne da bi svećenik mogao izvršiti svoju ulogu posrednika između Boga i ljudi. Svećenici su u tom smislu sluge Krista - Glave i živi instrumenti koji mu omogućuju da po svojoj Crkvi osobno intervenira u svijetu kako bi se u

⁷ Usp.: DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Lumen gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi* (21. XI. 1964.), br. 14, *Dokumenti* (Zagreb: KS, 1986.), (dalje: LG).

⁸ Usp.: Ivica ŽIŽIĆ, *Marginalije* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2020.), 14-15.

⁹ Davor VUKOVIĆ, „Svećenik i radost - od iskustva do navještanja evanđelja“, *Diacovensia* 22 (2014.), 497-513, ovdje 503.

¹⁰ Ratko PERIĆ, „Narav prezbiteraskog svećeništva“, *Obnovljeni život* 33 (1978.), 22-38, ovdje 25.

njemu ispunjala volja nebeskog Oca.¹¹ Ovu istinu *Katekizam* zaokružuje riječima: „U crkvenoj je službi zaređenog službenika sâm Krist nazočan u svojoj Crkvi kao Glava svoga tijela, Pastir svoga stada, Veliki svećenik otkupiteljske žrtve, Učitelj Istine.“¹² To ima značiti da kompletna svećenička egzistencija znači sadašnjju, živu i usku povezanost s Kristom živim i jedinim. Povezanost koja nastaje sakramentalnim posvećenjem je doduše akcidentalna, ali permanentna i ontološka, dinamična i osobna.¹³ Milošću Duha Svetoga ona suobličuje ređenika s Kristom i daje mu dioništvo u Kristovoj službi jednom zauvijek, a sakrament reda utiskuje mu trajni i neizbrisivi duhovni pečat.¹⁴ Ivica Žižić u tome vidi dokaz da je svećeništvo od drugoga i za druge, a svećenički identitet kao takav je stalni i doživotni proces ozbiljenja Kristove prisutnosti u zajednici.¹⁵

Činjenica da je ministerijalno svećeništvo smješteno u okvir kraljevskog svećeništva svih vjernika, pokazuje njegovu temeljnu svrhu: da bude u službi općeg svećeništva. Svrha svećeničke službe i života je napredak svih ljudi u božanskom životu i konačna slava Boga Oca u Kristu.¹⁶ Premda nema nijednog člana Crkve koji ne bi imao udjela u njezinu poslanju, Gospodin je u društvu vjernika postavio neke da budu službenici te posjeduju vlast svetog reda, prikazuju žrtvu i opraštaju grijehe te tako za ljude javno obavljaju svećeničku službu *in persona Christi Capitis*.¹⁷ Za razliku od općeg svećeništva vjernika, koje se ostvaruje kroz razvijanje krsne milosti po Duhu, odnosno život vjere, nade i ljubavi, ministerijalno svećeništvo je u službi razvijanja krsne milosti svih kršćana te u tom smislu Krist po njemu nastavlja izgrađivati i voditi svoju Crkvu. Zato se hijerarhijsko svećeništvo prenosi posebnim sakramentom sv. reda, za razliku od kraljevskog koje se prenosi krštenjem.

Jasno je da takvo svećeničko služenje nalazi svoj korijen u pojmu *diaconia*, a svoje ishodište u izgradnji zajednice s Kristom, Velikim svećenikom.

¹¹ Usp.: Božidar MRAKOVČIĆ, „Novozavjetno svećeništvo i njegov odnos prema euharistiji“, *Riječki teološki časopis* 18 (2010.), 5-36, ovdje 10; Marijan VUGDELIJA, „Narav Isusova svećeništva i njegove žrtve prema Poslanici Hebrejima“, Nikola BIŽACA, Jadranka GARMAN (ur.), *Antropološka i religiozna dimenzija žrtve. Zbornik Radova međunarodnog teološkog Skupa KBF-a u Splitu* (Split: CuS, 2018.), 83-174, ovdje 106-107, <https://ojs.kbf.unist.hr/index.php/simpozij/article/view/389>, (18. 11. 2022.).

¹² KKC, br. 1548.

¹³ Usp.: T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 32-33.

¹⁴ Usp.: LG, br. 21, 28, 29; KKC, br. 1547, 1563, 1582-1585.

¹⁵ Usp.: I. ŽIŽIĆ, *Marginalije*, 29.

¹⁶ Usp.: PO, br. 2.

¹⁷ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Presbyterorum ordinis. O službi i životu prezbitera* (7. XII. 1965.), br. 2, Dokumenti (Zagreb: KS, 1986.), (dalje: PO).

Drugim riječima, svećeničko služenje započinje naviještanjem Kristova evanđelja, kojim se saziva i skuplja Božji narod posvećen Duhom Svetim, crpi svoju snagu i moć iz Kristove žrtve, a nalazi svoje ispunjenje u eshatološkom prikazanju svih otkupljenika Bogu kao sveopće žrtve po Velikom svećeniku. Konkretno, Drugi vatikanski sabor naglašava da se kristocentrično, ekleziološki i pneumatološki osnaženo i eshatološki upućeno svećeničko služenje vrši u trostrukom poslanju. Svećenik je ponajprije službenik Božje riječi, potom službenik sakramenata, osobito euharistije, te odgojitelj Božjeg naroda. Sabor insistira na sintezi svih svećeničkih poslanja.¹⁸ Ovakvo trostruko poslanje usmjereno je sjedinjenju Božjeg naroda, kako bi svakom čovjeku bila naviještena vječna istina evanđelja te uzvjeruje i spasi se.

1.2. Službenik Božje riječi

Kad je riječ o svećeniku kao službeniku Božje riječi, valja imati na umu izvršenje izvornog Isusova naloga apostolima: „Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju. Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a tko ne uzvjeruje, osudit će se“ (Mk 16, 15-16). Riječ je prije svega glavni »prostor« gdje svećenik susreće samoga sebe, ostvaruje se u svojem svećeničkom identitetu i poslanju kao navjestitelj evanđelja, koje ga prvo zahvaća, govori mu i rasvjetljuje njegov život. Osim toga, riječi su glavno sredstvo i prostor svećeničkog djelovanja. Riječi su, dakle, kako tvrdi Ivica Žižić, ne samo svećenikovo lice nego i njegove ruke kojima dodiruje stvarnost.¹⁹ Nadalje, riječi Božje zapisane u Svetom pismu privilegirana su mjesta, na kojima svećenik susreće živoga, osobnoga i prijateljskoga Boga. Davor Vuković upozorava da: „Čitanjem, meditiranjem i razmatranjem riječi Svetoga pisma, osobito riječi evanđelja, dolazimo do jačanja i obnavljanja iskustva vjere, a onda i do radosti koja iz vjere proizlazi. Tu se jača i osnažuje prijateljevanje s Kristom, tu se rađa i raste radost vjere te utvrđuje smisao svećeničkoga života.“²⁰ A smisao svećeničkoga života je prijateljevanje s Kristom i navještaj istog prijateljstva drugima. Evangelizacija je stoga prvotna svećenikova uloga u Crkvi, čiji cilj Ratko Perić vidi dvostruko: „Cilj je »svete službe Evanđelja« u tome da se pozove i skupi Božji narod koji će samog sebe prikazati kao živu i svetu žrtvu Gospodinu Bogu. U tome činu bitna je uloga prezbitera - ministerijalnog svećenika i evangelizatora koji dovodi do punine ujedinjujući žrtve naroda s Kristovom žrtvom u Euharistiji na nekrvan i

¹⁸ Usp.: T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 36.

¹⁹ I. ŽIŽIĆ, *Marginalije*, 55-57.

²⁰ D. VUKOVIĆ, „Svećenik i radost“, 503-504.

sakramentalan način.²¹ Između evangelizacije i slavlja sakramenata tako postoji istinska bilateralnost.

Evangelizacija nije samo općenito i apstraktno propovijedanje nego je poslanje koje zahvaća kompletnu svećeničku egzistenciju: njegov primjeren život, naviještanje otajstva Kristova misterija, kršćansku katehezu ili tumačenje nauka Crkve te ne manje važno tumačenje suvremenih gibanja u svjetlu Kristovu i primjenu istine evanđelja na konkretne životne prilike. U tom smislu Sabor zaključuje: „Spasonosnom se naime riječi pobuđuje vjera u srcu onih koji ne vjeruju, a u srcu se vjernika hrani. Zajednica vjernika s njom započinje i raste.“²² S druge strane, kad je riječ o osobnom životu, kroz poslanje evangelizacije, svakodnevnim čitanjem i slušanjem Božje riječi i sam prezbiter raste u svetosti.

1.3. Slavitelj Kristovih sakramenata

Navještaj riječi preduvjet je za slavlje sakramenata, a osobito euharistije. Snagom svećeničkog posvećenja po biskupskim rukama Bog uzima ljude za svoje suradnike i pomoćnike u djelu spasenja. Postavši dionicima Kristova svećeništva: „Oni krštavanjem uvode ljude u Božji narod, sakramentom pokore pomiruju grešnike s Bogom i Crkvom, bolesničkim, uljem pridižu bolesne, a pogotovo svetkovanjem mise sakramentalno prinosu Kristovu žrtvu.“²³ Općenito govoreći, svećeništvo se ne može shvatiti bez žrtve, ali ni žrtva bez svećeništva, jer: „nema žrtve bez onoga koji ju prinosi i koji samoga sebe stavlja u nju“.²⁴ Jasno je da se prezbitersko svećeništvo ne iscrpljuje samo u sakramentalnoj, odnosno euharistijskoj ulozi (*potestas super Corpus eucharisticum*) nego se proteže na daleko opsežnije područje (*super Corpus mysticum*).²⁵ Svećeništvo i euharistija su intimno sjedinjeni, a u njihovu jedinstvu nalaze svoj ujedinjujući moment i sve ostale svećeničke zadaće. Upravo zato valja euharistiju promatrati kao središte života i djelovanja svećenika.²⁶ Svi ostali sakramenti, cjelokupan apostolat i sve crkvene službe, usmjereni su prema euharistiji kao svojem cilju jer je u njoj po Duhu prisutan sam Krist, i to, kako definira Tridentski

²¹ R. PERIĆ, „Narav prezbiterskog svećeništva“, 35.

²² PO, br. 4.

²³ PO, br. 5.

²⁴ I. ŽIŽIĆ, *Marginalije*, 135.

²⁵ R. PERIĆ, „Narav prezbiterskog svećeništva“, 28.

²⁶ Usp.: Walter KASPER, „Natura e missione del prete. Riflessioni sul futuro del ministero presbiterale“, *Orientamenti della fede per il futuro* (Brescia: Queriniana, 1980.), 114-115.

sabor: vere, realiter et substantialiter,²⁷ te pruža ljudima život. Ona je u tom smislu izvor i vrhunac cjelokupne evangelizacije i sveg vjerničkog života²⁸ te korijen i stožer izgrađivanja Crkve kao zajednice.

Ovu istinu valja shvatiti u kontekstu opće, žive, svete i Bogu ugodne žrtve o kojoj govori Poslanica Rimljanima (Rim 12, 1). Riječ je o duhovnoj žrtvi vjernika koja postizava puninu i dovršenje u sjedinjenju sa žrtvom Kristovom, a koja se po svećeničkim rukama, na nekrvni i sakramentalni način prikazuje u ime cijele Crkve. Preko ministerijalnog svećeništva u slavlju euharistije sam Krist posreduje Božju ljubav vjernicima, koji sakramentalno ujedinjuju vlastiti životni prinos s Kristovom žrtvom na križu kako bi i sami postali vršitelji Očeve volje.²⁹ Šagi-Bunić zaključuje: „Tako se svećeničko služenje ukazuje kao funkcija u Crkvi koja ima za cilj to da se sva Crkva konačno – u Kristu i po Kristu, kao njegovo Tijelo – pojavi pred Bogom kao vječna žrtva.“³⁰ U tome se dovršuje služenje prezbitera, koje počinje od evanđeoskog navještaja, crpi svoju snagu i moć iz Kristove žrtve, a teži k tome da se zajednica naroda Božjega kao univerzalna žrtva prinese Bogu po Velikom svećeniku koji je sebe prinio za nas, te budemo tijelo kojemu je on Glava.

1.4. Odgojitelj Božjeg naroda

Kao što Isusovo poslanje ima svoj temelj i porijeklo u Bogu Ocu, tako i svećenička služba ima svoje porijeklo u Kristovoj predaji vlasti apostolima i Crkvi, u skladu s Božjim planom spasenja ljudi: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!“ (Mt 28, 18-20). Ova je zapovijed usmjerena okupljanju eshatološkog Božjeg naroda i njegovu ulasku u zajedničarski život s Bogom. Stoga su apostoli i njihovi nasljednici za ovu uzvišenu zadaću osnaženi silom Duha Svetoga da bi mogli učinkovito okupljati i odgajati Božji narod.³¹ Svećeničko poslanje odgajanja Božjeg naroda vrši se u biskupovo ime, a usmjereno je okupljanju, izgrađivanju i jedinstvu Božje obitelji te njezinu predvođenju Bogu Ocu po Kristu u Duhu.

²⁷ Usp.: DH 1636.

²⁸ Usp.: LG, br. 11.

²⁹ Usp.: B. MRAKOVČIĆ, „Novozavjetno svećeništvo“, 32.

³⁰ T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 37.

³¹ Usp.: A. REBIĆ, „Pojam i služba svećenika, 37.

1.4.1. Sabiratelj Božjeg naroda i vršitelj Božje volje – vlast upravljanja

Ivan Pavao II. smatra da je pojam »upravitelj« nezamjenljiv u odgovoru na pitanje: »Tko je svećenik?« „Upravitelj nije vlasnik“, ističe sveti Papa, „već onaj kome vlasnik povjerava svoja dobra da njima upravlja pravedno i odgovorno. Riječ je o dobrima vjere. Svećenik je stoga čovjek Božje riječi, čovjek sakramenta, čovjek »otajstva vjere«.“³² On nije „»službenik svetoga«, navezan na nepromjenljive obrede i čuvar svetih i nedodirljivih »stvari«“,³³ nego je snagom Kristove ustanove upravitelj i djelitelj otajstva spasenja. Na taj se način ne samo ostvaruje »čudesna razmjena« (*admirabile commercium*) između Boga i čovjeka nego i samo svećeničko zvanje biva otajstvo: „Svećenik daruje Kristu svoje čovječstvo, kako bi se on mogao njime poslužiti kao sredstvom spasenja, čineći od njega gotovo drugog sebe.“³⁴ U Kristovo ime svećenik *sabire* jednu Božju obitelj i u Duhu je *vodi* k Bogu. Svećenik je član zajednice te unutar nje pomaže da je svi članovi grade. To jedinstvo u vršenju službe može izgraditi samo slijedeći primjer Krista Gospodina koji vrši volju onoga koji ga je poslao (usp.: Ps 40). Svećenik se „okovan Duhom Svetim“ (Dj 20, 22) daje u sve-mu voditi voljom onoga koji hoće da se svi ljudi spase. Stoga Sabor zaključuje: „Ova pastoralna ljubav proističe naročito iz euharistijske žrtve. Zato ona predstavlja središte i korijen čitavog života prezbitera, tako da svećeničko srce ono što se zbiva na žrtvenom oltaru nastoji primijeniti na sebe.“³⁵ U konačnici je, dakle, riječ o izgradnji Kristova Tijela, dobru djece Božje i napretku cijele Crkve, ali i svetosti vlastite svećeničke egzistencije.

1.4.2. Težnja za svetošću

Svećenikova težnja za savršenstvom je od fundamentalne važnosti kako za njegov osobni život, tako i za Crkvu jer između te dvije dimenzije treba postojati sklad i savršeno jedinstvo. Svećenička je egzistencija teocentrična jer je svrha svećeničke službe, ali i samog svećeničkog života, Božja slava ili kako dekret ističe: „pribaviti slavu Bogu Ocu u Kristu“. Pri tom pojašnjava da se ta „slava sastoji u tome da ljudi svjesno, slobodno i

³² IVAN PAVAO II., *Dar i otajstvo. Prigodom 50. obljetnice mojeg svećeništva* (Zagreb: KS, 1996.), 75.

³³ Jean-Louis SKA, „Svećenik“, 152.

³⁴ IVAN PAVAO II., *Dar i otajstvo*, 76.

³⁵ Usp.: PO, br. 6; BENEDIKT XVI., *Sacramentum caritatis* (Zagreb: KS, 2008.), br. 38; PO, br. 14.

zahvalno prihvate Božje djelo, koje je izvršeno u Kristu, i da ga u čitavom svom životu očituju“.³⁶ Ivica Žižić tumači da svećenik vuče svoj identitet iz svetoga: „Sveto nije samo u korijenu tog imena, nego i u temelju svega svećeničkog poslanja i življenja. Svećenik pripada svetomu i sveto bitno opisuje svećeništvo.“³⁷

Razmatrajući pitanje svećeničke svetosti, Šagi-Bunić ističe da svećenik ne ide za monaškim putem svetosti, što ima značiti da se svećenička uloga i njegova egzistencija ne mogu shvatiti u nekom individualnom nastojanju, nego su uvijek orijentirane na Crkvu kao zajednicu, na skupljanje Božjeg naroda i na rast u svetosti skupa s njime.³⁸ Ovo osobno i komunitarno nastojanje oko svetosti dva su aspekta istog poslanja. U tom kontekstu valja promatrati i suradništvo s biskupom. Kao što je Otac posvetio i poslao Krista u svijet te on predade samoga sebe za nas (usp.: Tit 2, 14), tako se i prezbiteri, od Krista poslani i posvećeni pomazanjem Duha Svetoga, s jedne strane daju na službu ljudima, a s druge, snagom svetosti kojom ih je Krist na svetom ređenju obdario, mogu napredovati do savršena čovjeka.³⁹

Kao što je svetost u Isusovu životu djelo Duha Svetoga, tako težnja svećenika za svetošću uključuje preobražaj ostvaren po Duhu. Svetost je „dinamična božanska sila koja obuzima čovjeka i odsijava iz njega“, ⁴⁰ razvija se tijekom života i postupno usmjerava eshatološkom sjedinjenju s Bogom. Napredovanje svećenika u svetosti i sjedinjenje s činom Krista svećenika ostvaruje se kroz dnevno čitanje i slušanje Božje riječi, svakodnevno slavlje presvete euharistije i hranjenje Kristovim Tijelom te dijeljenjem ostalih sakramenata, a posebno sakramenta pokore. Također dnevnim ispitivanjem savjesti pospješuje se nužno obraćenje srca k ljubavi Oca milosrđa, a molitvom božanskog oficija svećenici daju svoja usta Crkvi te zajedno mole s Kristom.⁴¹ Iz svega navedenoga jasno proizlazi da je svećenička svetost nedjeljiva od prijateljavanja s Božjom riječju, zajednice vjernika i slavlja sakramenata.

³⁶ PO, br. 2.

³⁷ I. ŽIŽIĆ, *Marginalije*, 34.

³⁸ Usp.: T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 38; R. PERIĆ, „Narav prezbiterijskog svećeništva“, 37.

³⁹ Usp.: PO, br. 12; Ivan ZIRDUM, „Otajstvo Kristova svećeništva. Orisi za sustavnu teologiju svetoga reda“, *Bogoslovska smotra* 70 (1999.), 577-590, ovdje 581-582.

⁴⁰ Jean GALOT, *Teologia del sacerdozio* (Firenze: L.E.F, 1981.), 30.

⁴¹ Usp.: PO, br. 13, 18.

1.4.3. Odnos prema svijetu i siromasima

Svećenička je služba prije svega upravljena ljudima. Ona traži participiranje u životu i životnim uvjetima ljudi kojima svećenik svjedoči Kristovu blizinu i njegovo služenje. Riječ je o onome što papa Franjo naziva „izgradnjom sveopćeg bratstva“,⁴² to jest bratstva u ljudskosti, koje po Kristu uvodi u nebesko zajedništvo. Sabor naglašava da se u izgrađivanju Crkve, poučavanju i opominjanju, po primjeru Kristovu, svećenici moraju ophoditi s iznimnom čovječnošću, kako to zahtijevaju kršćanski nauk, djelotvorna ljubav i život u slobodi novog zakona milosti. Pastirska služba usmjerena je na sve muškarce i žene, bez iznimke, svih staleža, a osobito prema siromašnima, slabima, bolesnima i umirućima te mladeži, kako bi se svima pripravio put do Krista te izgrađivao i gajio duh zajedništva pojedinačne i sveopće Crkve.

Premda svećenik živi u svijetu, uvijek mora imati na pameti da nije od svijeta (usp.: Iv 17, 11-16). To znači stvorena dobra cijeniti kao Božje darove i njima se služiti u slobodi i razboritosti za osobni napredak čovjeka, kako to već odgovara Božjoj volji i poslanju u snazi Duha. Pri tom vremenita crkvena dobra služe za uređenje bogoslužja, za osiguranje pristojnog uzdržavanja klera i za djela svetog apostolata ili ljubavi, napose u korist siromašnih. Osim toga, prezbiterima koji vrše povjerenu dužnost pripada pravedna plaća (usp.: Lk 10, 7; 1 Kor 9, 14). Dobra koja svećenik stječe obavljajući crkvene službe služe prvenstveno za vlastito pristojno uzdržavanje i za ispunjavanje svojih staleških dužnosti, a ono što preostane, valja staviti u službu Crkvi ili za djela ljubavi kako crkvena služba ne bi bila sredstvom bogaćenja i povećanja imetka.

Sabor na poseban način upozorava svećenike da svojevolumino prigrlje siromaštvo, u stanovitoj mjeri sami pritiču u pomoć siromasima te se uvijek klone taštine, gramzljivosti i čuvaju svake vrste trgovanja.⁴³ Nitko ne smije imati razloga ustručavati se pristupiti svećeniku, pa niti najskromniji čovjek, već on treba, kako u pastoralnom radu tako i osobnom životu, biti raspoloživ svim ljudima i solidaran s njima.⁴⁴ Svećeničko je poslanje usmjereno prema svim ljudima, a na poseban način prema siromasima, slabima, bolesnima i umirućima. Osobitost evangelizacije ove rubne kategorije ljudi ponovno treba tražiti u nasljedovanju Kristova svećeništva i svećenikovoju nutarnjoj slobodi. Podržavana siromaštvom, ona osposobljuje svećenika za

⁴² Usp.: FRANJO, *Fratelli tutti. Enciklika o bratstvu i socijalnom prijateljstvu* (Zagreb: 2021.), br. 1.

⁴³ Usp.: PO, br. 17, 20.

⁴⁴ Usp.: T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 56.

solidarnost s najslabijima „u uspostavi pravednih društvenih odnosa“.⁴⁵ Navještaj kraljevstva Božjega koji im Krist donosi zapravo je znak njegove mesijanske svijesti i poslanja. Ako je tome tako, valja imati na umu da što je veće svećeničko solidariziranje sa siromasima, to je više on sam znak Kristove prisutnosti u svijetu. I obratno, što se više svećenik oslanja na mogućnike i bogate, to je manja njegova kristovska prepoznatljivost i mesijanska autentičnost. Isto vrijedi za cijelu Crkvu.

1.4.4. Odnos prema laicima

Ostvarenje sveopćeg bratstva, kojemu teži vršenje svećeničke vlasti upravljanja, označava ontološku stvarnost, tj. da svi ljudi, budući da već jesu braća koja pripadaju istoj ljudskoj obitelji, svoje bratstvo proživljavaju na takav način da se ono očituje u slobodno življenom jedinstvu, jednodušnosti i ljubavi. Upravo zato oživljavanje ljudskog bratstva nije i ne može biti isključiva zadaća svećenika. Premda u središtu izgradnje zajednice stoji euharistijsko slavlje i život koji iz njega proizlazi, izgradnja Kristova tijela povjerena je svima.⁴⁶ Svećenik je član zajednice te unutar nje pomaže da je svi članovi grade. Jasno je da će u tom vršenju prezbiterske vlasti ostvariti dijalog s laicima, otkriti karizme pojedinaca i povjeriti im zadaće u Crkvi koje mogu ostvariti.⁴⁷ Potrebno je dati im slobodan prostor za djelovanje te ih pozvati da prema prilikama sami poduzimaju inicijative.

Sabor konkretno govori o trostrukoj dimenziji u koju se trebaju uključiti svi: karitativnoj djelatnosti i međusobnoj pomoći, misijskoj aktivnosti i različitim oblicima kršćanskog svjedočenja.⁴⁸ Budući da je ovdje riječ o različitim oblicima uzajamne kršćanske ljubavi, očito je da takvo poslanje opet nalazi svoj korijen u evangelizacijskoj službi svećenika. Stoga Šagi-Bunić zaključuje: „On [svećenik] nije Krist. On je znak Krista, oruđe kojim se Krist služi, ali Krist svojim Duhom giba i njega i sve druge članove zajednice da svaki svoje učini i da svaki sebe smjesti u zajednicu prihvaćajući drugoga kao Krista.“⁴⁹ Riječ je o rastu svih ljudi u kršćanskoj zrelosti, i to okviru općeg poziva na iskrenu ljubav.

⁴⁵ IVAN PAVAO II., *Pastores dabo vobis. Apostolska postsinodalna pobudnica o svećeničkoj izgradnji u sadašnjim prilikama* (Zagreb: Glas Koncila, 1992.), br. 30.

⁴⁶ Usp.: PO, br. 9.

⁴⁷ Usp.: Ivan MILOVČIĆ, „Svećenik i euharistija prema novijim crkvenim dokumentima“, *Riječki teološki časopis* 18 (2010.), 77-114, ovdje 101-102.

⁴⁸ Usp.: PO, br. 9.

⁴⁹ T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 51.

Pri svemu iznesenome valja obratiti posebnu pozornost na brižno poštovanje opravdane slobode. Budući da ona pripada svima u građanskom društvu, Konstitucija o Crkvi nalaže svim prezbiterima kao pastirima, koji po Kristu u Duhu vode ljude k Bogu, neka nastoje da svi vjernici kroče tim putem u punoj, zreloj i odgovornoj slobodi jer ono što proizlazi iz prisile, nema nikakvu vrijednost pred Bogom.⁵⁰ K tome, budući da je riječ o okupljanju Božje obitelji iz koje nitko nije odbačen, bitno je imati na umu da se vršenje pastirske vlasti osim na vjernike proteže i na nevjernike te na one koji su otpali od vjere.

1.5. Hijerarhijsko zajedništvo

Uloga svećenika je ministerijalna, te se stoga njegova egzistencija ne može promatrati individualistički. Uvijek je treba gledati ponajprije u odnosu na svećeništvo jedinog posrednika – Isusa Krista te u odnosu na svetu vlast koju je On među različitim službama u svojoj Crkvi dao apostolima (i biskupima kao njihovim nasljednicima) s jednim jedinim ciljem: da svi ljudi postignu spasenje. Stoga se služba biskupa i svećenika može ispuniti samo u hijerarhijskom zajedništvu cijelog tijela Kristova.⁵¹ To uključuje ne samo participaciju u Kristovu svećeništvu nego i zajedništvo s biskupskim kolegijem i s cjelokupnim redom prezbitera u Crkvi te potom s konkretnim mjesnim biskupom i prezbiterijem mjesne biskupije.

Katekizam Katoličke Crkve naglašava: „Prezbiteri mogu vršiti svoju službu jedino u ovisnosti o biskupu i u jedinstvu s njim.“⁵² Premda su biskupi glavni sabiratelji Božjeg naroda, ne mogu zanemariti i prezreti pomoćničku ulogu prezbitera jer im je ona na ređenju od Boga dana kao dar Duha Svetoga za određenu ulogu u Crkvi. Ta je uloga pomoćnička u smislu izvršavanja biskupovih odluka, ali je istovremeno i savjetnička.⁵³ Koncil objašnjava odnos između prezbitera i biskupa s više od 40 uzajamnih odnosa: povezanost, podložnost, poslanje, podređenost, suradništvo, savjetništvo, sudjelovanje, jedinstvo itd., te pri tom želi naglasiti „da se prezbiter u svom djelovanju i izvršavanju specifičnog svećeništva ne može izravno i neposredno pozivati na Isusa Krista bez obzira na biskupa mjesne Crkve u kojoj služi“.⁵⁴ S druge strane, Šagi-Bunić upozorava: „Prezbiteri su primili dar Duha Svetoga da mogu biti biskupovi pomoćnici (i pomoćnici,

⁵⁰ Usp.: LG, br. 37; T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 52.

⁵¹ Usp.: PO, br. 15.

⁵² KKC, br. 1567.

⁵³ Usp.: KKC, br. 1567.

⁵⁴ R. PERIĆ, „Narav prezbiterskog svećeništva“, 31.

razumije se, svega biskupskog kolegija) ne samo time što nešto *rade* nego i time što *misle*, što su redoviti – od Boga mu dani – suradnici u traženju rješenja za različite probleme, u razradi i uobličavanju sadržaja onoga što će se na kraju donijeti kao biskupova odluka.⁵⁵ Takva struktura međusobnog suradništva proizlazi iz živog organizma Kristova Tijela koje sadržava mnogostrukost u jedinstvu.

Pri tom je bitna svećenička svijest o punini sv. reda što ga imaju biskupi kako bi u poslušnosti i poniznosti u njima poštovali autoritet Krista kao vrhovnog pastira. Poslušnost proizlazi iz primata iskrene ljubavi, koja je pastoralno usmjerena spasenju duša. Svećenička poslušnost mora biti odgovorna i suradnička.⁵⁶ To znači da svećenik nije samo slijepi vršitelj biskupovih naredaba, bez odgovornosti koju bi snosio samo biskup. Naprotiv, svećenik je suradnik biskupu *mišlju, djelom i inicijativom* u traženju novih i konkretnih pothvata za veće dobro Crkve i spas duša u konkretnom prostoru i vremenu.

Svećeničkim ređenjem ulazi se u »ontološko zajedništvo sakramentalnog bratstva«.⁵⁷ Riječ je o posebnom naslovu, koji istina izvire iz temeljnog sakramentalnog bratstva svih krštenika, ali je specifičan po istom svećeničkom služenju za spas ljudskih duša i izgradnju Tijela Kristova. Bez obzira na to koje poslanje svećenik u Crkvi vrši te bez obzira na generacijsku razliku, jedno svećeničko služenje stvarno i ontološki ih čini braćom u zajedništvu, nasuprot svakom individualizmu.

1.6. Celibat

Zaređeni službenici latinske Crkve, osim stalnih đakona, izabiru se redovito među neoženjenim vjernicima muškarcima, koji su voljni obdržavati beženstvo »radi kraljevstva nebeskoga« (Mt 19, 12) i potpuno se posvetiti Bogu i ljudima.⁵⁸ Svećenički celibat je znak pastoralne ljubavi, nepodijeljenog i slobodnog predanja u službu Bogu i ljudima, poradi kraljevstva nebeskoga. Budući da je cijelo svećeničko poslanje posvećeno službi novoga čovječtva snagom Duha Svetoga, ono ne proistječe „ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego od Boga“ (Iv 1, 13). U tom smislu svećenički celibat na poseban način pridonosi svetosti Crkve. Riječ je o dragocjenom daru božanske milosti koju nebeski Otac nekima daje (usp.: Mt 19, 11; 1 Kor 7, 7) da se nerazdijeljenim srcem (usp.:

⁵⁵ T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 61.

⁵⁶ Usp.: PO, br. 7 i 15.

⁵⁷ Usp.: KKC, br. 1568; PO, br. 8, 14, 20, 21.

⁵⁸ Usp.: KKC, br. 1579.

1 Kor 7, 32-34) lakše posvete samom Bogu. Tu savršenu suzdržljivost *propter regnum coelorum* Crkva je uvijek držala kao znak i poticaj ljubavi i posebno vrelo duhovne plodnosti u svijetu.⁵⁹ Riječ je o zbiljnosti koja se dohvaća i prosuđuje vjerom. Celibat je, kao jedan od mogućih načina proživljavanja kršćanske egzistencije, nedvojben znak otajstva Božjeg suživota s ljudima, odnosno života ljudi s Bogom, te tako živo svjedočanstvo kraljevstva Božjega.

Ipak, valja imati na umu da je riječ o Božjem daru i osobnoj karizmi, koja nije dana svakom čovjeku, niti svakom kršćaninu. Budući da je svaki osobni dar, postaje karizma u onom trenutku kad se stavi u službu zajednice i na korist Crkvi, celibat valja promatrati u kontekstu komunitarnog svećeničkog određenja. Nitko nije i ne može bit svećenik sam za sebe, individualistički, nego samo u zajedništvu prezbiterija, biskupije i Crkve. Tako se kroz osobni dar obogaćuje i cijela zajednica.

K tome, kad je riječ o posebnim darovima, valja uvijek imati na umu djelovanje Duha Svetoga. Kao dinamičan dar Duh Sveti ih neprekidno daje i ostvaruje te ih treba poimati kroz značaj talenata, o kojima govori prispodoba (Mt 25, 14-30). Celibat tako nije dar koji treba isključivo čuvati. Naprotiv, Gospodar oduzima talent nevjernom sluzi koji s njim nije radio i učinio ga plodnim. Za njegovu je narav bitno da se razvija, sazrijeva i donosi plodove. Kao takav bitna komponenta plodnosti celibata je poniznost, budući da se ne izdiže elitistički iznad drugih načina kršćanskog svjedočanstva Božjeg kraljevstva, niti ih podcjenjuje.⁶⁰ U tom je smislu je služenje bitno obilježje celibata.

Celibat radi kraljevstva nebeskoga je i eshatološka veličina, kao što je i samo kraljevstvo Božje. Svećenički celibat može se shvatiti samo kao opredjeljenje za potpunu ljubav, a nipošto kao odreknuće od ljubavi i bijeg od nje. Ipak, premda je i bračna ljubav u Crkvi znak Kristove vječne ljubavi (usp.: Ef 5, 21-33), ali koja ide kroz okvir ovoga svijeta koji prolazi, celibat je već sad participacija u specifičnoj Kristovoj eshatološkoj ljubavi koja nikad ne prestaje (1 Kor, 13, 8).

2. Mogućnost ređenja žena

U naprijed iznesenom učenju o bitnom smislu identiteta i poslanja svećenika, valja pridodati pitanje primatelja sv. reda. Imajući na umu poslanje, koje je usmjereno ujedinjenju Božjeg naroda i spasenju duša, postavlja

⁵⁹ Usp.: LG, br. 42.

⁶⁰ Usp.: T. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik*, 84-86.

se opravdano pitanje mogućeg služenja žene u Crkvi kao svećenice.⁶¹ Ovakvo pitanje postaje tim gorljivije ne samo zbog emancipacije žena u društvu i rastućeg feminističkog pokreta nego i zbog činjenice da su žene u daleko većem broju revnije vjernice od muškaraca. Kao glavni argumenti u prilog ređenju žena navodi se ravnopravnost u redu stvaranja i u redu otkupljenja te činjenica da u Crkvi ne smije biti diskriminacije jer svi, i muškarci i žene, sudjeluju u općem svećeništvu vjernika.⁶²

2.1. Obilježja tradicije

Stari zavjet nije poznao službovanje žena u hramu. U Novom zavjetu nalazimo Pavlovu izričitu zabranu ženama govoriti i poučavati u crkvi (usp.: 1 Kor 14, 34 i 1 Tim 2, 11). Međutim, evanđelja sasvim sigurno izvještavaju da je u širem krugu Isusovih učenika bilo i žena. Njima se prvima ukazao nakon uskrsnuća. Usprkos tome Krist među apostole nije izabrao ni jednu od njih, već dvanaest muškaraca, koji su na neki način očinski uzori posvećenih svećenika. Apostoli i njihovi nasljednici također su za svoje suradnike izabirali muškarce.⁶³ Iako sama Biblija ne pruža bitnih argumenata protiv ređenja žena, protiv njega je sva tradicija Crkve kao najbolji tumač evanđelja.

Paralelno s tim, žene imaju presudnu ulogu u povijesti Crkve, osobito kao djevice ili supruge i majke, što je jednako važno i zahtjevno kao i svećeništvo. Premda tradicija Crkve kroz stoljeća pripušta isključivo muškarce kao prezbitere i episkope, *Katekizam* naglašava kako nitko nema pravo na primanje sv. reda, nego je Bog onaj koji poziva i podjeljuje ga kao nezasluženi dar.⁶⁴ Premda postoji jednakost u općem svećeništvu svih krštenika, to nikako ne daje za pravo izjednačiti sve u ministerijalnom. Yves Congar upozorava da se prava jednakost ne sastoji u obavljanju istog posla. Mada postoji analogija između naravi i nadnaravi, ona ne mora biti u svemu doslovna, niti je valjan argument za ostvarenje ženskih prava.⁶⁵ Iako Katolička Crkva u tom smislu nikada nije izdala dogmatsku zabranu

⁶¹ Više o pitanju ređenja žena vidi: Emanuel PETROV, „Die Frauenweihe zwischen der ursprünglichen und geweihten Sakramentalität“, *Služba Božja* 61 (2021.), 91-114; Emanuel PETROV – Marijo VOLAREVIĆ, „Pitanje dostojanstva i svećeničkog ređenja žena u nauku papa trećega tisućljeća“, *Crkva u svijetu* 57 (2022.), 45-64.

⁶² Usp.: Živan BEZIĆ, „Može li žena biti svećenik“, *Crkva u svijetu* 11 (1976.), 114-122, ovdje 114.

⁶³ Usp.: 1 Tim 3, 1-13; 2 Tim 1, 6; Tit 1, 5-9. 72; Ivan Petar BOCK, „Klement Rimski i njegova poslanica Korinćanima“, *Obnovljeni život* 8 (1927.) 93-105, ovdje 101.

⁶⁴ Usp.: KKC, br. 1579.

⁶⁵ Usp.: Ž. BEZIĆ, „Može li žena biti svećenik“, 117.

ređenja žena, njezin je službeni stav utemeljen na tradiciji te se Crkva smatra vezanom Gospodinovim izborom.⁶⁶

2.2. Stav Drugog vatikanskog sabora

Nastojeći pružiti odgovor na brojna pitanja vezana uz Crkvu i svećenika, Drugi vatikanski sabor vraća se na izvore kršćanske vjere kako bi započeo novi dijalog i navijestio evanđeosku poruku sekulariziranom čovjeku, muškarcu i ženi. Valja imati na umu da *Lumen gentium* ističe kako „nema nikakve nejednakosti u Kristu Isusu i u Crkvi s obzirom na podrijetlo i narodnost, na društveni položaj ili spol“.⁶⁷ U tom smislu pojašnjava Jean-Louis Ska: „Ova konstitucija ponovno povezuje ministerijalno i opće svećeništvo vjernika. [...] Prva i identična funkcija i jednih i drugih jest propovijedanje evanđelja.“⁶⁸ Stvarnost jedinstvenog Božjeg naroda u sebi uključuje isto dostojanstvo svakog i pojedinog krštenika, zajedništvo milosti Božjih sinova i kćeri, kao i njihov zajednički poziv na svetost. *Gaudium et spes* upozorava da valja odbaciti i nadići sve oblike diskriminacije koji sputavaju temeljna ljudska prava, i to kao suštu suprotnost Božjem planu. Među njima je na prvom mjestu istaknuta diskriminacija na temelju spola.⁶⁹

S tim u vezi već se u sudjelovanju žena kao promatračica na Saboru, koji je pokrenuo čitav niz promjena, moglo nazrijeti kao ideju u pojovima pitanje njihova pripuštanja sakramentu svetog reda, koje će se u desetljećima koja su slijedila razviti u svoj oštini unutar same Crkve. Najveći prijemor dolazio je iz određenih feminističkih, ali i liberalnih kršćanskih krugova, osobito na njemačkom govornom području. Bitan doprinos raspravi koja se razvila nakon Sabora dala je i doktorska disertacija Haye van dêr Meera, napisana pod mentorstvom Karla Rahnera, koja nosi naslov „Svećeništvo žene“, a zaključuje da ne postoje ozbiljni dogmatski argumenti protiv ređenja žena.⁷⁰ Zbog toga su i pape nakon Koncila nastojali, svaki na svoj način, pružiti odgovor na to aktualno pitanje.

⁶⁶ Usp.: KKC, br. 1577.

⁶⁷ LG, br. 32.

⁶⁸ J. L. SKA, „Svećenik“, 152.

⁶⁹ Usp.: DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Gaudium et Spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu* (7. XII. 1965.), *Dokumenti* (Zagreb: KS, 41986.), br. 29.

⁷⁰ Haye VAN DER MEER, *Priestertum der Frau?* (Freiburg: Herder, 1969.), <https://womenpriests.org/de/artikel/meer-cnt-priestertum-der-frau> (16. 11. 2022.).

2.3. Pavao VI. i *Inter insigniores*

U svojoj poruci članovima Studijske komisije o ulozi žene u društvu i Crkvi i članovima Komiteta za Međunarodnu godinu žena papa Pavao VI. je upozorio na činjenicu da apostolska predanost žena već obogaćuje velik broj kršćanskih zajednica.⁷¹ Po njegovu nalogu Kongregacija za nauk vjere, kojoj je u to vrijeme na čelu bio kard. Franjo Šeper, donijela je na blagdan sv. Terezije Avilske, 15. listopada 1976. godine, izjavu *Inter insigniores*, o pitanju pripuštanja žena ministerijalnom svećeništvu. Vrednujući doprinos tolikih žena utemeljiteljica velikih redovničkih obitelji i naučiteljica Crkve, zatim onih koje su se posvetile Gospodinu u vršenju djela milosrđa ili u misijskom poslanju, ali i kršćanskih žena koje su imale dubok utjecaj na prenošenje vjere svojoj djeci, a razmišljajući o stalnoj tradiciji Crkve da svetim redovima i službama pripušta samo muškarce, ova izjava naglašava namjeru Crkve ostati vjerna obliku zaređenog službenika kako je to želio Krist Gospodin, čiju želju su i apostoli pažljivo održavali. Premda su Isusa na njegovu putu služenja pratile i neke žene (usp.: Lk 8,2), on sam nije pozvao nijednu ženu da bude dio Dvanaestorice, niti im je povjerio „apostolski žar“.⁷² U tom smislu kongregacija zaključuje: „Sveta kongregacija za nauk vjere smatra potrebnim podsjetiti da se Crkva, u vjernosti Gospodinovom primjeru, ne smatra ovlaštenom da ženama dopusti primanje sakramenta svetog reda.“⁷³

Konačno, kad je riječ o svećeničkoj službi, izjava zaključuje da je sudjelovanje u vlasti vrhovnog Pastira funkcija služenja i ljubavi. Pogrešno je smatrati ministerijalno svećeništvo kao ljudsko pravo. Svećeništvo se ne dodjeljuje na čast ili na korist onoga koji ga prima, već na službu Bogu i Crkvi. U tom smislu jednakost nije identitet jer Crkva je diferencirano tijelo u kojem svaki pojedinac ima svoju službu. Budući da su zadaci različiti, ne bi ih trebalo miješati jer jedini viši dar, koji se može i mora poželjeti, jest ljubav (usp.: 1 Kor 12 – 13). Stoga Crkva želi da kršćanske žene postanu svjesnije vrijednosti i presudne važnosti svojeg poslanja za obnovu i humanizaciju društva i Crkve.⁷⁴ Ovakav pravorijek ostat će nit vodilja i u svim kasnijim razmatranjima mogućnosti ređenja žena.

⁷¹ Usp.: PAVAO VI., *Poruka članovima studijske komisije o ulozi žene u društvu i Crkvi i članovima komiteta za Međunarodnu godinu žena* (18. IV. 1975.), AAS 67 (1975.), 265-266.

⁷² Usp.: KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Inter insigniores. Izjava o pitanju pripuštanja žena misterijalnom svećeništvu* (15. 10. 1976.), br. 2, AAS 69 (1977.) 101-102, (dalje: II).

⁷³ II, Uvod.

⁷⁴ Usp.: II, br. 6.

2.4. „Dogmatski“ pravorijek Ivana Pavla II. u *Ordinatio sacerdotalis*

U odgovoru na ovo goruće pitanje Ivan Pavao II. stoji čvrsto na liniji Drugog vatikanskog sabora, izjave *Inter insigniores* i Kodeksa kanonskog prava iz 1983., koji kaže: „Sveto ređenje valjano prima samo kršteni muškarac.“⁷⁵ Na svetkovinu Duhova 1994. godine objavio je svoje apostolsko pismo pod naslovom *Ordinatio sacerdotalis*. U njemu ponavlja da Katolička Crkva nema ovlast zarediti žene za svećenice te da to ni u kojem slučaju nije uvjetovano nekakvim fizičkim ili sakramentalnim nedostatkom kod žena.⁷⁶ Ne radi se o podcjenjivanju njihova nepovrediva dostojanstva ili bilo kakvoj diskriminaciji. Jednostavno Krist svojoj Crkvi nije dao ovlast ređenja žena.

U apostolskim pismima *Mulieris dignitatem* i *Christifideles laici* te u *Pismu ženama*, kao i na drugim mjestima, Ivan Pavao II. neumoljivo naglašava osobitu ulogu žene u Crkvi i gotovo redovito je povezuje s poniznošću i služenjem Blažene Djevice Marije. Ni Majka Gospodinova nije imala apostolsko poslanje, niti je u prvoj Crkvi vršila službu svećenice. S druge strane, sveti Papa upozorava da prisutnost žena u Novom zavjetu kao Isusovih učenica, svjedokinja praznog groba i njegova uskrsnuća te u povijesti Crkve kao djevica, mučenica, supruga i majki ukazuje na to kako je služba žene u životu i poslanju Crkve apsolutno nužna i nezamjenljiva. Njih krasi najveća karizma, a to je ljubav. Promatrajući samu bit hijerarhijskog svećeništva kroz nesebično predanje i poslušnost, postaje jasno da postoje brojne druge službe i mogućnosti kroz koje svaka žena može ostvariti vlastito služenje Bogu na slavu, a na korist ljudima. U tom smislu Ivan Pavao II. s pravom smatra da nije potrebno institucionalizirati svaku karizmu ili službu bila ona muška, ili ženska.⁷⁷ Time se sveti Papa složio s onim što je izrekao Rodney Turner: „Poziv žene na svećeništvo nije u tome da bude prezbiter, biskup, jedna od sedamdesetorice ili apostol – već da bude žena, majka, učiteljica i tješiteljica. Te uloge su na koncu isto tako važne i zahtjevnije kao i one što je vrše muškarci.“⁷⁸

⁷⁵ Kan. 1024, CIC 1983.

⁷⁶ „Izjavljujem da Crkva nema ni na kakav način mogućnost (ovlast) podijeliti svećeničko ređenje ženama i da se ta odluka treba držati, na konačan način, od svih vjernika Crkve“. JOHANNES PAUL II., *Ordinatio sacerdotalis: Apostolisches Schreiben über die Männern vorbehaltenen Priesterweihe* (22. 5. 1994), br. 4 (dalje: OS), https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/de/apost_letters/1994/documents/hf_jp-ii_apl_19940522_ordinatio-sacerdotalis.html (31. 10. 2022.)

⁷⁷ Usp.: OS, br. 1, 3, 4.

⁷⁸ Rodney TURNER, *Woman and the priesthood* (Salt Lake City: Deseret Co., 1972.), 44. Navedeno prema: Ž. BEZIĆ, „Može li žena biti svećenik“, 118.

Poradi svega navedenoga Ivan Pavao II. zaključuje da s tim završava rasprava oko pitanja ređenja žena budući „da se svi vjernici u Crkvi konačno moraju pridržavati te odluke“.⁷⁹ Premda apostolsko pismo ne predstavlja dogmatsku zabranu ređenja žena, ova je odluka obvezujuća za sve vjernike. U skladu s tim Norbert Lüdecke ističe: „Premda apostolsko pismo nema snagu vjerske istine koja potpuno obvezuje kršćane na vjerovanje i priznavanje, učenje *Ordinatio sacerdotalis* ipak možemo nazvati dogmom.“⁸⁰ Premda se rasprava o ovom pitanju nastavila i nakon pontifikata Ivana Pavla II. te je u novije vrijeme poprimila novi zamah, ova odluka ostaje mjerodavna do danas.

2.5. Benedikt XVI. – Krštenje kao dioništvo u Kristovu svećeništvu

U svojoj knjizi *Razgovor o vjeri*, podsjećajući da je vlast Crkve nad sakramentima relativna, a ne apsolutna, te stoga nije moguće mijenjati bit niti jednog sakramenta, Benedikt XVI. se kratko dotiče pitanja ređenja žena. Pojašnjavajući odluku donesenu u Apostolskom pismu *Ordinatio sacerdotalis* odgovorio je: „Ovaj oblik Crkve nismo mi načinili, nego On [Krist], i zato je konstitutivan. To slijediti čin je poslušnosti, u današnjoj situaciji možda teške poslušnosti. Ali upravo je to važno da Crkva pokaže: mi nismo samovoljan režim. Mi ne možemo činiti ono što hoćemo, nego postoji za nas Gospodinova volja koje se držimo i onda kada je to u današnjoj civilizaciji mučno i teško.“⁸¹

Papa se poziva na veliki doprinos žena u teologiji i evangelizaciji te spominje sedam žena koje su posluživale svećenike, a imena su im u prvom kanonu *Rimskog misala*. On govori i o ženinoj karizmi u vlasti Crkve, velikim ženama u srednjem vijeku, poput Hildegarde, Katarine Sijenske, Terezije Avilske pa sve do Terezije iz Kalkute.⁸² Njihovo poslanje utemeljeno je u sakramentu krštenja kao jasan poziv da participiraju u trostrukoj Kristovoj službi: svećenika, proroka i kralja. Time papa Benedikt nastavlja

⁷⁹ OS, br. 4.

⁸⁰ Norbert LÜDECKE, „Also doch ein Dogma? Fragen zum Verbindlichkeitsanspruch der Lehre über die Unmöglichkeit der Priesterweihe für Frauen aus kanonistischer Perspektive. Eine Nachlese“, Wolfgang BOCK und Wolfgang LIENEMANN (Hg.), *Frauenordination, Studien zu Kirchenrecht und Theologie, Band III*, (Heidelberg: Forschungsstätte d. Ev. Studiengemeinschaft, 2000.), 117.

⁸¹ Tanja POPEC, „(Ne)jasnoće o ređenju žena (22.7. 2014.)“, <https://laudato.hr/Duhovnost/Zelite-li-znati-vise/%28Ne%29jasnoce-o-redenju-zena.aspx> (15. 3. 2022.).

⁸² BENEDETTO XVI., *Pensieri sulla donna* (Città del Vaticano: Libreria editrice vaticana, 2012.), 45-47.

učenje svojeg svetog prethodnika i naglašavajući jednakost muškarca i žene u dostojanstvu i kršćanskom poslanju, inzistira da u pitanju ministerijalnog svećeništva naglasak ostane na služenju, a ne na vlasti. Karakterizirajući svećeništvo kao darovanu vlast i zanemarujući prvenstvo služenja, olako uvodi u zabludu i prijeti udaljavanjem od Kristova poslanja.

2.6. Papa Franjo i razmatranje uloge đakonisa nasuprot klerikalizmu

Kad je riječ o crkvenim službama papa Franjo upozorava da ih uvijek valja promatrati kroz prizmu služenja na korist puka Božjega, a nikako s predznakom vlasti i moći. Ako je tome tako, bez obzira na hijerarhijski stalež, svi su krštenici, muškarci i žene dionici istog Kristova poslanja. U tom smislu Franjo s pravom upozorava na postojeću opasnost od marginalizacije laika, osobito žena. Riječ je o pretjeranom »klerikalizmu« u kontekstu kojega laici teško pronalaze prostor za izražavanje i djelovanje u svojim Crkvama. Ipak, valja imati na umu da Franjo pod pojmom *klerikalizma* podrazumijeva kako nerealnu težnju žena za vlašću i moću povezanu sa svetim ređenjem, tako i njihovu marginalizaciju od strane zaređenih službenika, čak i u onim službama u kojima bi mogle dati svoj doprinos. S tim u vezi Franjo je na samom početku svojeg pontifikata naglasio izrazitu potrebu našeg vremena za proširenjem učinkovitije ženske nazočnosti u Crkvi i u društvenim strukturama, kao i na položajima gdje se donose važne odluke.⁸³ Ipak, upozorava: „Ne smije se zaboraviti da, kada govorimo o svećeničkoj vlasti, nalazimo se »na funkcionalnoj razini, a ne na razini dostojanstva i svetosti«. [...] Službe u Crkvi nisu utemeljene na »superiornosti jednih nad drugima«. Doista, jedna žena, Marija, značajnija je od biskupa.“⁸⁴ Zato se i zalaže za izraženiji doprinos žena u društvu i Crkvi. Taj doprinos ponajprije se odnosi na njihovu osjećajnost, intuiciju i karakteristične ženske sposobnosti, a osobito na majčinstvo.

Premda u pogledu samog pripuštanja žena svećeničkom ređenju papa Franjo smatra da je Ivan Pavao II. izrekao zadnju riječ te da je pravorijek njegova apostolskog pisma i dalje mjerodavan, naglašavajući važnost uloge žene u Crkvi, on pojašnjava: „Žene mogu učiniti toliko stvari bolje od muškaraca. I također na dogmatskom području, želio bih pojasniti, više radi jasnoće, a ne samo radi pozivanja na jedan dokument; u

⁸³ Usp.: FRANJO, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja. Apostolska pobudnica o navještanju evanđelja u današnjem svijetu* (24. 11. 2013.), (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2013.), br. 103, (dalje: EG).

⁸⁴ EG, br. 104.

katoličkoj ekleziologiji postoje dvije dimenzije: petrovska dimenzija, ona apostolska - Petra i kolegija apostola, to je pastirska služba biskupa, i marijanska dimenzija, to jest ženska dimenzija Crkve. [...] Crkva je ženskog roda. Crkva je ona, a ne on. To je Crkva. A Crkva je zaručnica Isusa Krista. To je zaručničko otajstvo. I u svjetlu tog otajstva shvatljivo je zašto su ove obje dimenzije: petrovska dimenzija, tj. biskupska dimenzija, i marijanska dimenzija, sa svime što čini majčinstvo Crkve, ali u dubljem smislu. Nema Crkve bez ženske dimenzije jer je i sama ženstvena.“⁸⁵

Ovakvo naglašavanje uloge žene u Crkvi papa Franjo ponavlja i u postsinodalnom Apostolskom pismu *Querida Amazonia*.⁸⁶ U poglavlju koje nosi naslov *Vizija Crkve*, neposredno nakon govora o inkulturaciji, osobito u liturgiji i samom euharistijskom slavlju, Franjo se dotiče pitanja sakramenta sv. reda i pripuštanja žena hijerarhijskom svećeništvu. Ono što izvorno karakterizira svećeničku službu, jest to što suobličuje svećenika Kristu – Velikom svećeniku. Ta činjenica omogućuje zaređenom službeniku predsjedanje euharistijom. Premda svećenička služba pripada hijerarhijskoj službi i karakterizira je vlast, ni u kojem slučaju nije superiornija od drugih. Ona je u potpunosti usmjerena svetosti udova Kristova tijela i znak je Kristove milosti koja se ponajprije izliva u slavlju euharistije i pomirenja. Ta dva sakramenta čine središte svećeničkog identiteta jer predsjedaju euharistijom i brinu se za zajednicu, koja nije osiromašeno jedinstvo, već prima mnoštvo bogatih darova i karizmi Duha. Laici, sa svoje strane, mogu naviještati riječ, poučavati, organizirati zajednice, slaviti neke sakramente, razvijati različite izraze narodne pobožnosti i iskazivati različite darove koje im Duh izliva. Činjenica da su svećenici nužni za slavlje euharistije, koja je izvor i vrhunac vjerničkog života, ne isključuje da stalni đakoni, redovnice i laici i sami preuzimaju važnu odgovornost za rast zajednica.⁸⁷ U tom smislu svođenje Crkve samo na hijerarhijske službe i povjerenu vlast, predstavlja potpuno pogrešan redukcionizam.

Netočno je da žene mogu imati crkveni status ili sudjelovati u vođenju Crkve samo ako budu pripuštene svetom ređenju. Franjo upozorava: „Takvo bi gledište u stvarnosti bilo ograničavanje perspektiva: dovelo

⁸⁵ FRANZISKUS, „Pressekonferenz mit dem Heiligen Vater auf dem Rückflug nach Rom (1. 11. 2016.)“, https://www.vatican.va/content/francesco/de/speeches/2016/november/documents/papa-francesco_20161101_svezia-conferenza-stampa.html (30. 10. 2022.).

⁸⁶ Usp.: FRANJO, *Querida Amazonia* (2. 2. 2020.), (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2021.), br. 5, (dalje: QA).

⁸⁷ Usp.: QA, br. 87-92. Papa se poziva na: IVAN PAVAO II., *Apostolsko pismo Mulieris dignitatem* (15. 8. 1988.), br. 27; AAS 80 (1988.), 1718.

bi nas do klerikalizacije žena i umanjilo veliku vrijednost onoga što su već dale, kao i suptilno osiromašilo njihov neizostavan doprinos.“⁸⁸ Iskustvo Amazonije pokazuje da postoje zajednice koje su se dugo održale i pre-nijele vjeru i bez svećenika, a zahvaljujući prisutnosti snažnih i predanih žena koje su pozvane i vođene Duhom Svetim, krstile, katehizirale, učile ljude moliti i bile misionarke.⁸⁹

U tom smislu potrebno je više se ugledati na Gospin način služenja. Nasljeđujući snagu i nježnost Blažene Djevice Marije, žene daju Crkvi osobitu žensku dimenziju. Bez nje bi se, kako zaključuje Papa, Crkva „urušila“.⁹⁰ Iz istog je razloga nužno da žene imaju pristup zadaćama i crkvenim službama koje ne zahtijevaju sveta ređenja i crkvenim pozicijama na kojima bi mogle promijeniti i utjecati na važne odluke. Takve službe pretpostavljaju trajnost, javno priznanje i imenovanje mjesnog biskupa te vrednuju dostojanstvo žene i njezine vlastitosti.⁹¹ Iz toga slijedi da Franjo ni u kojem slučaju ne želi svesti pitanje svećeništva u Crkvi na jednostrana pitanja o moći i vlasti, nego naglašava poslanje služenja, u kojem pak mogu participirati svi kršteni.

Želeći nastaviti razgovor o pitanju sudjelovanja žena u crkvenim službama, te osobito raspravu o mogućnosti podjele reda đakonata ženama, Franjo je 8. travnja 2020. godine osnovao drugo *Teološko povjerenstvo za đakonat žena*. Zadatak mu je ispitati koliko su se ovlasti đakonisa protezale u prvoj Crkvi te shodno tome pronaći smjernice za budućnost. Naime, u IV. i V. st. pojavile su se »dijakonise«, koje su, kako se čini, primale polaganje ruku, ali „nisu nikada služile kod oltara, već su samo pomagale kod krštenja žena i vršile karitativne službe među vjernicima“.⁹² Nakon što prvo *Teološko povjerenstvo za povijest đakonata žena u ranoj Crkvi*, iz 2016. godine, nije donijelo konačan niti jasan zaključak o stvarnosti đakonisa u ranoj Crkvi,⁹³ ovo novo povjerenstvo pokazatelj je istinskog poimanja služenja u Crkvi na koje su pozvani svi kršteni, bez obzira na rod i stalež kojem pripadaju. U tom smislu Franjo zaključuje: „Jer nitko od nas nije kršten kao svećenik ili biskup: svi smo kršteni kao laici i laikinje. Laici su protagonisti Crkve. Danas postoji potreba za proširivanjem prostorâ snažnije prisutnosti žena

⁸⁸ QA, br. 100.

⁸⁹ Usp.: QA, br. 99.

⁹⁰ Usp.: QA, br. 101.

⁹¹ Usp.: QA, br. 103.

⁹² Ž. BEZIĆ, „Može li žena biti svećenik“, 141.

⁹³ Usp.: L'OSSERVATORE ROMANO, njemačko izdanje, br. 32/33 (12. 8. 2016.), 6; Više o mogućnosti ređenja žena: Dirk ANSORGE, „Die wesentliche Argumente liegen auf dem Tisch. Zur neueren Diskussion um den Diakonat der Frau“, Herder-Korrespondenz 47 (1993.), 581-586.

u Crkvi i, razumije se, prisutnosti vjernika laika, ali naglašavajući ženski aspekt jer su žene općenito ostavljene po strani. Moramo promicati uključivane žene na mjesta na kojima se donose važne odluke. Molimo da, temeljem svojega krštenja, vjernici laici, osobito žene, više sudjeluju u odgovornim institucijama u Crkvi, ne upadajući u klerikalizme koji poništavaju laičku karizmu i nagršuju ujedno lice Svete Majke Crkve.“⁹⁴

Ovakav stav pape Franje našao je konkretnu primjenu u apostolskoj konstituciji *Praedicate evangelium* (Propovijedajte evanđelje) o reformi Rimске kurije. U uvodnom dijelu dokumenta, gdje se nabrajaju načela i kriteriji za služenje Rimске kurije, donesena povijesna nova mogućnost da na čelu dikasterija ili tijela budu imenovani i laici, a to znači i žene.⁹⁵ Takva odluka temelji se na dioništvu u vlasti rimskog biskupa, a ne u sakramentu svetog reda, a ima za cilj međusobno zajedništvo i sveopće bratstvo, koje izvire iz Kristove ljubavi, te služenje i brigu za svakog čovjeka.

Zaključak

Na temelju svega iznesenoga zaključujemo da bitna obilježja identiteta svećenika kao zaređenog službenika počivaju na trostrukom (odnosno četverostrukom) temelju: kristocentričnosti, eklezijalnosti te eshatološkoj orijentiranosti. „Četvrti“ temelj svećeničkog identiteta je pneumatološki, no budući da je Crkva djelo i hram Duha Svetoga, tom su dimenzijom prožete sve ostale. Hijerarhijsko svećeništvo pneumatološki je neodvojivo od žrtve Krista, Velikog svećenika, radi nas ljudi i našega spasenja. Evangelizatorska služba, koja ima za cilj da svi ljudi uzvjeruju i spase se, nalazi svoje konačno ispunjenje u slavlju sakramenata, osobito euharistijske žrtve „rosom Duha Svetoga“. Stoga je prezbiterat eklezioški postavljen u središte kraljevskog svećeništva svih vjernika i bitno povezan s vlašću koja je po apostolskom nasljedstvu predana biskupima. Svećenikovo poslanje okupljanja i odgajanja Božjeg naroda izgrađuje Crkvu kao zajednicu proslavljenoga Krista snagom Duha Svetoga. Konačno, usmjereno je eshatološkom produhovljenju čovjeka kao konačnom dioništvu u Božjem životu te predstavlja nedvojbeno svjedočanstvo Božjega kraljevstva i znak suživota ljudi s Bogom već sad.

⁹⁴ FRANJO, „Nagovor uz molitvu Anđeo Gospodnji (11. 11. 2020.)“, na: https://www.vatican.va/content/francesco/hr/angelus/2020/documents/papa-francesco_angelus_20201011.html (9. 10. 2022.).

⁹⁵ Usp.: FRANJO, „*Praedicate evangelium: Apostolische Konstitution über die römische Kurie und ihren Dienst für die Kirche in der Welt* (19. 3. 2022.)“, II, 5, https://www.vatican.va/content/francesco/de/apost_constitutions/documents/20220319-costituzione-ap-praedicate-evangelium.html (7. 10. 2022.).

Svećeničko poslanje prožima cijeli njegov identitet te on služeći ljudima, pridonosi Božjoj slavi. Sasvim je pogrešno, klerikalistički, slavu pridavati samom svećeniku poradi dioništva u hijerarhijskom staležu te promatrati njegov identitet i poslanje pod vidom moći i vlasti. Budući da svaka služba Crkve, bilo svećenika ili laika, muškarca ili žene, počiva na dioništvu u Kristovoj ljubavi, ostaje za zaključiti kako nije potrebno institucionalizirati svaku karizmu ili službu, bila ona muška ili ženska, jer svođenje Crkve samo na hijerarhijske službe predstavlja potpuno pogrešan redukcionizam.

WESENTLICHE EIGENSCHAFTEN DER TRADITION ÜBER DIE IDENTITÄT UND DIE SENDUNG DER PRIESTER UND DIE MÖGLICHKEIT DER ZULASSUNG VON FRAUEN ZUR PRIESTERWEIHE

Zusammenfassung

Der Artikel befasst sich mit den grundlegenden Aspekten der Identität des Amtspriester sowie seiner Beziehung zu Gott und dem Volk unter Berücksichtigung seiner Orientierung an Christus, an der Kirche und an den eschatologischen Wahrheiten. Im ersten Teil wird der Priester als Diener des Wortes, als Zelebrant der Sakramente, insbesondere der Eucharistie, und als Erzieher des Volkes betrachtet. Der Zweck des priesterlichen Dienstes und Lebens ist die Teilhabe aller Menschen am göttlichen Leben und die Verherrlichung Gottes des Vaters in Jesus Christus. Auf dieser Spur, anhand aktueller kirchlicher Dokumente sowie von Interventionen der römischen Bischöfe nach dem Konzil, betrachtet der zweite Teil des Beitrags die Möglichkeit der Zulassung von Frauen zur Priesterweihe. Auch wenn dies nur im Rahmen der theologischen Diskussion bleibt, stellt die weibliche Dimension der Kirche eine wichtige Rolle zur Erfüllung des Willens Gottes für die Erlösung aller Menschen dar. Gleichzeitig kann die Weihe von Männern zu Priestern keinen „Klerikalismus“ rechtfertigen.

Schlüsselwörter: *Priester, Opfer, Evangelisierung, Kirche, Dienst, Ordination.*

Prijevod: Emanuel Petrov i Peter Winkeljohann